

Beoogd Bestuurlijk opdrachtgever Ambtelijk opdrachtgever	Project Programma cultuur en Erfgoed	Versie 3.0
		Datum 08-05-2025
	Hans van den Akker Marina Kersbergen	
Initiatiefnemer Valesca van den Bergh en Kim Blackburn	<i>Beoogd projectleider</i> Valesca van den Bergh	

Inleiding

Voorliggende startnotitie is bedoeld om de bestuurlijke opdracht op te halen voor het op te stellen Programma Cultuur en Erfgoed voor Stichtse Vecht.

Het Cultuur- en erfgoedprogramma

Stichts Vecht dankt haar culturele erfgoed-identiteit aan haar rijke historische verleden. Het gebied kent een natuurlijke schoonheid, waarbij de Vecht door de gemeente kronkelt met de uitgestrekte veenweidegebieden en plassen aan weerszijden. Het cultuurlandschap, de historische dorpen, buitenplaatsen, oude boerderijen, forten etc. maakt dat onze gemeente unieke waarden vertegenwoordigt. De twaalf verschillende dorpskernen die de gemeente omvat, maken bovendien dat de kunst-, cultuur- en erfgoedsector divers en uniek is voor ieder van de kernen. Naast de musea- en erfgoedinstellingen, bibliotheken, muziekscholen, cultuureducatieprogramma's en het kunstencentrum kent Stichtse Vecht tal van verenigingen, culturele initiatieven en activiteiten die vorm en inhoud geven aan onze culturele identiteit. Op het snijvlak van cultureel erfgoed, waar we betekenis en verhalen doorgeven aan de huidige en volgende generaties, maakt de culturele sector in de gemeente gebruik van de erfgoedkwaliteiten van onze gemeente en andersom geeft cultuur erfgoed nog meer glans. Daarom zijn cultuur en erfgoed in onze gemeente één cultuurfamilie en vervatten wij dit in één programma Cultuur en Erfgoed voor Stichtse Vecht (hierna: Programma).

Aanleiding

De aanleiding is drieledig.

- 1 Dat we aan de slag gaan met het opstellen van programma's in de gemeente vindt zijn grondslag in de Omgevingswet, die in 2024 inwerking is getreden. De wet vervangt een groot aantal wetten, waaronder de Wet Ruimtelijke Ordening. De wet biedt gemeenten de mogelijkheid om programma's op te stellen die helpen bij het vertalen van beleidsdoelen, onder andere uit de omgevingsvisie, naar concrete acties. Het Programma Cultuur en Erfgoed is een van de twaalf thema's waar we in Stichtse Vecht een programma voor maken.
- 2 Op verschillende niveaus is gebleken dat er binnen de gemeente behoefte bestaat aan een samenhangend programma voor cultuur en erfgoed. De politieke wens is onder meer beschreven in het Coalitieakkoord 2022 - 2026, waarin wordt gevraagd naar actueel cultuurbeleid.
- 3 Ook is vanuit de culturele partners (via stichting het Vechtsnoer) in 2017 het document "Ambitie voor cultuur" opgesteld, waarin staat dat het voor cultuur nodig is dat de gemeente een samenhangende visie ontwikkelt om de regie te kunnen nemen op een gecoördineerde uitvoering. In het ambitiestuk is de wens opgenomen cultuur en erfgoed in één visie te vervatten, omdat zij in onze gemeente een krachtige uitwisseling kennen.

Toelichting status "Ambitie voor cultuur"

Het ambitiestuk zorgde ervoor dat cultuur op de politieke agenda terecht kwam, doordat de culturele partners het stuk in verkiezingstijd aan de politiek presenteerden. De partners kwamen tot het initiatief om een ambitiestuk op te stellen, omdat zij zich zorgen maakten over het toekomstperspectief voor de culturele (erfgoed)sector, mede na de bezuinigingsronde uit 2011, waarbij flink op cultuur bezuinigd werd na een strategische heroverweging. De ambitie

voor cultuur heeft geleid tot nieuwe initiatieven binnen de gemeente en bij haar culturele partners en tot extra middelen voor cultuur uit het collegewerkprogramma 2018 - 2022. Het ambitiestuk heeft als zodanig erkenning gekregen, maar is geen officieel beleidsstuk. Het is een extern stuk dat niet door de raad is vastgesteld. In het Programma Cultuur en Erfgoed worden, waar ondersteunend aan de beleidsdoelstellingen van de Omgevingsvisie, de door de sector geagendeerde ambities overwogen, verkend en uitgewerkt, zodat de gedeelde ambities met de sector ook beleidsmatig geborgd worden.

Kaders

De kaders zijn richtinggevend voor het nieuwe Programma Cultuur en Erfgoed. Het gaat hierbij om ambities, beleidskaders, richtlijnen, wetten en strategieën die overheden (en eventuele andere partijen) ontwikkelen ten behoeve het behouden, ondersteunen en toegankelijk maken van cultuur en erfgoed.

Het op te stellen Programma Cultuur en Erfgoed is een thematisch omgevingsprogramma in de zin van de nieuwe omgevingswet. Het Omgevingsprogramma is benoemd als een van de zes kerninstrumenten die gemeenten kunnen inzetten voor de beleidsontwikkeling of -doorwerking ten behoeve van de bescherming en ontwikkeling van de fysieke leefomgeving.

Richtinggevend voor het Programma is de door de raad vastgestelde **Omgevingsvisie van Stichtse Vecht 't Beste van twee werelden'** (hierna: Omgevingsvisie). In de Omgevingsvisie staan de belangrijkste ambities en keuzes voor onze fysieke leefomgeving die de komende jaren verder worden uitgewerkt. Cultureel erfgoed neemt hierbinnen een belangrijke plek in. Zo is in de Omgevingsvisie opgenomen dat het behouden van cultureel erfgoed, het landschap en de natuur van groot belang is voor Stichtse Vecht. Ingezet wordt op een gezonde en toegankelijke omgeving, waarin jong en oud fijn kunnen wonen, werken en hun vrije tijd doorbrengen. Dit omvat het behouden van typische elementen, zoals buitenplaatsen, kastelen, boerderijen, dorpsgezichten en de Vecht. Cultuurhistorie wordt gepresenteerd als een belangrijke pijler voor de toekomst van Stichtse Vecht, met oog voor zowel het behoud van bestaande waarden als ruimte voor nieuwe ontwikkelingen die deze waarden respecteren.

Een van de bouwstenen van de omgevingsvisie is het **trendlijnenrapport 'verleden, heden en toekomst'**. Het rapport omschrijft negen kernwaarden en beschrijft hoe we het verhaal uit het verleden - de trendlijnen - kunnen doortrekken naar het heden en de toekomst. Ook hier is grote aandacht voor cultuur en erfgoed. Zo worden onder meer de 'authentieke en autonome dorpen in totaal verschillende landschappen' en de 'traditie van kunst en cultuur' als kernwaarden genoemd. Het rapport is opgesteld in aanloop naar de omgevingsvisie om ervoor te zorgen dat cultuurhistorie integraal in het omgevingsbeleid verankerd zou worden. Hiermee hebben we cultureel erfgoed aan de basis gelegd van de omgevingsvisie. Dit stelt ons beter in staat om de belangen van instandhouding mee te nemen bij (ruimtelijke) ontwikkelingen, zoals ook de nieuwe omgevingswet van ons verlangt.

De kernwaarden (lees: de unieke kwaliteiten van de Stichtse Vecht als gemeente) en trendlijnen zijn overgenomen in de omgevingsvisie (zie bijlage 1). Juist voor een gemeente met zoveel unieke kenmerken is één van de doelstellingen uit de omgevingsvisie dat we voortbouwen op deze kernwaarden en trendlijnen.

In het **Coalitieakkoord 2022 – 2026**, is opgenomen dat er behoefte is aan actueel cultuurbeleid. Bovendien wordt hierin het belang van cultuur en erfgoed benadrukt, mede omdat het onze gemeentelijke trots is en cultuur bijdraagt wordt aan het versterken van de sociale cohesie. Bijzondere aandacht gaat uit naar het ondersteunen, versterken en uitbreiden van initiatieven.

Onderstaand volgt een overzicht van de meest relevante kaders, welke in bijlage 1 worden toegelicht.

Gemeentelijke (beleids-)kaders

Gemeentebreed:

- Coalitieakkoord 2022 - 2026 “Bouwen aan een stevig fundament voor Stichtse Vecht”
- Omgevingsvisie “t Beste van twee werelden” 2022
- Rapport ‘Verleden, heden, toekomst: trendlijnen Stichtse Vecht’ 2019
- Integraal Beleidskader Sociaal Domein 2022
- Bestuursopdracht voorveld, 17 april 2024
- Subsidieprogramma Stichtse Vecht 2021- 2024
- Beleidsplan Waardevol toerisme 2021
- Cultuurhistorische waardenkaart Stichtse Vecht, “Waardevol Levend Land” 2016
- Erfgoedverordening Stichtse Vecht 2022

Specifieke onderwerpen:

- Kerkenvisie Stichtse Vecht 2023
- Archeologische verwachting- en beleidskaart Stichtse Vecht 2022
- Erfgoed Deal Stichtse Vecht, start 2021
- Erfgoedlijst en -registratie
- Motie “Help Kunstenaars en Culturele Verenigingen Onder Dak”, d.d. 08 november 2022
- Vastgoednota 2020 Stichtse Vecht

Externe documenten

- Nota Ambitie voor cultuur 2017
- Monitor erfgoedbeleid Utrechtse Gemeenten 2022

Provinciaal beleid

- Cultuur- en erfgoedprogramma 2025 – 2028 “Verbindende cultuur en inspirerend erfgoed: toekomstbestendig en voor iedereen” provincie Utrecht
- Provinciale omgevingsvisie en -verordening 2024

Nationale wetgeving en onderzoeken

- Erfgoedwet 2016
- Omgevingswet 2024
- Inventarisatie Erfgoed & Overheid

Internationale verdragen

- Verdrag van Faro 2025
- UNESCO werelderfgoed: Hollandse Waterlinies 2021

Scope en afbakening van het Programma

Thematisch Programma

Het Programma is thematisch georiënteerd en richt zich op (a) **Cultuur** en (b) **Erfgoed**. Waarbij ook kunst onder ‘cultuur’ gerekend wordt. En bij erfgoed hebben we het zowel over het materiële als het immateriële erfgoed.

Algeheel richt het programma zich op de artistieke, creatieve, maatschappelijke en historische uitingen en praktijken die bijdragen aan de identiteit, leefomgeving en verbondenheid van de lokale gemeenschap. Het omvat zowel professionele als amateurkunst, culturele evenementen, educatie, culturele instellingen, immaterieel cultureel erfgoed (zoals tradities en gebruiken), materieel erfgoed (zoals monumenten en archieven), en de inzet om deze uitingen te behouden, te ondersteunen en te versterken ten behoeve van huidige én toekomstige generaties.

De thema’s cultuur en erfgoed worden samengebracht in één programma, omdat we een toenemende samenhang en overlap zien in doelstellingen, activiteiten en waarden tussen de

verschillende sectoren en disciplines. De uitingen van immaterieel erfgoed en culturele activiteiten vinden vaak inspiratie in het materiële erfgoed. En bij erfgoed gaat het steeds meer om de betekenisgeving (doorgeven van verhalen) en cultuurbelevingen en niet alleen om het behouden en beschermen ervan.

Ook op provinciaal niveau zijn cultuur en erfgoed ondergebracht in één programma, te weten Cultuur- en erfgoedprogramma 2025 – 2028 'Verbindende cultuur en inspirerend erfgoed: toekomstbestendig en voor iedereen'.

Sociaal-maatschappelijke waarde van Cultuur en Erfgoed

Zoals ook uit bovenstaande blijkt gaat het bij Cultuur en Erfgoed niet uitsluitend om het fysieke domein (zoals bij de meeste omgevingsprogramma's), maar ook om het sociaal domein. Cultuur en erfgoed dragen bij aan de persoonlijke ontwikkeling en vorming, zelfredzaamheid, de mentale gezondheid van inwoners en de bevordering van sociale cohesie. 'Cultuur en erfgoed verbinden' en zorgen ervoor dat we geschiedenis doorgeven aan toekomstige generaties, zie hiervoor ook bijlage 1 'het Verdrag van Faro'.

Aanverwante beleidsterreinen

De werkvelden cultuur en erfgoed hebben ook raakvlakken met andere beleidsterreinen die in het Programma aan bod komen. Het gaat bijvoorbeeld om recreatie en toerisme, evenementen historisch groen, ruimtelijke ordening, vergunningverlening monumenten en onderwijs. Uiteraard hebben deze werkvelden hun eigen programma's of projecten. De afhankelijkheid tussen de programma's verschilt per thema. We zullen zorgen voor afstemming in het Programma om de integraliteit te bewaken en waar nodig te kunnen bijsturen qua maatregelen.

Doelen

In het op te stellen Programma Cultuur en Erfgoed voor de gemeente Stichtse Vecht worden de volgende richtinggevende doelen onderscheiden. Deze geven invulling aan de ambitie om cultuur en erfgoed duurzaam te borgen in beleid en praktijk. De concrete maatregelen, instrumenten en financiële vertaling worden in het op te stellen Programma nader uitgewerkt.

Hoofddoel

Het duurzaam bewaren, beschermen en versterken van cultuur en erfgoed in Stichtse Vecht, met als doel een vitale en toegankelijke culturele sector te bevorderen, de beleefbaarheid te vergroten en de culturele identiteit te versterken.

Richtinggevende subdoelen

1. Versterken van de culturele identiteit van Stichtse Vecht

Stichtse Vecht kent een rijke cultuurhistorie, met kastelen, buitenplaatsen, dorpsgezichten en tradities die het gebied uniek maken. De diverse dorpskernen hebben elk een eigen geschiedenis en culturele uitingen. Door de culturele identiteit te versterken, bevorderen we onderlinge verbondenheid en trots op de eigen omgeving. Dit zorgt voor herkenning en een sterker gemeenschapsgevoel bij zowel inwoners als bezoekers. Activiteiten zoals erfgoedprojecten, lokale kunstinitiatieven, educatieprogramma's en samenwerking met culturele instellingen vormen hiervoor belangrijke pijlers.

2. Cultuur en erfgoed duurzaam bewaren, beschermen en betekenisvol ontwikkelen

Cultuur en erfgoed vormen de basis van onze identiteit, geschiedenis en gemeenschapszin. Door deze duurzaam te bewaren, beschermen we niet alleen waardevolle historische elementen, maar versterken we ook het karakter en de herkenbaarheid van onze leefomgeving. Tegelijkertijd vraagt de samenleving om ontwikkeling en vernieuwing. Daarom zetten we in op een betekenisvolle omgang met erfgoed, waarbij behoud hand in hand gaat met actuele maatschappelijke, ruimtelijke en culturele opgaven. Op die manier blijft erfgoed levend, relevant en zichtbaar voor toekomstige generaties.

3. Versterken van een vitale culturele- en erfgoedsector

We willen zorgen voor een sterke en levendige culturele en erfgoedsector die voor iedereen toegankelijk is. Dit doen we door makers en instellingen ruimte te geven om te vernieuwen, samen te werken en zich te ontwikkelen. Of het nu gaat om grote musea of kleine lokale initiatieven, allemaal dragen ze bij aan de beleving van cultuur en erfgoed. Zo blijft onze samenleving verbonden met haar verleden, groeit de betrokkenheid van inwoners en bezoekers, en versterken we samen de identiteit en levendigheid van onze regio.

4. Versterken van de beleefbaarheid van cultuur en erfgoed in de gemeente

Cultureel erfgoed is van grote waarde, maar komt pas echt tot leven wanneer mensen het kunnen ervaren en ermee in contact komen. Met dit doel willen we erfgoed niet alleen behouden, maar ook actief ontsluiten en zichtbaar maken voor een breed publiek. Door erfgoed op een aantrekkelijke manier te presenteren en initiatieven te ondersteunen, versterken we de betekenis van erfgoed in het dagelijks leven.

5. Versterken van toegang tot cultuur en erfgoed voor alle doelgroepen

Met dit doel streven we naar een inclusieve culturele sector, waarin kunst, cultuur en erfgoed toegankelijk zijn voor alle inwoners, ongeacht leeftijd, achtergrond, fysieke beperking of sociaaleconomische situatie. Cultuur verrijkt het leven en draagt bij aan persoonlijke ontwikkeling, onderlinge verbinding en maatschappelijke samenhang. Door drempels te verlagen en actief in te zetten op spreiding, diversiteit en participatie willen we dat iedereen kan meedoen en zich kan herkennen in het culturele aanbod.

6. Verbeteren van de toegankelijkheid en beschikbaarheid van kennis, informatie en verhalen over erfgoed

Toegang tot betrouwbare kennis en informatie is essentieel voor een goed geïnformeerde en betrokken samenleving. Met dit doel zetten we in op het laagdrempelig beschikbaar maken van informatie voor alle inwoners, zodat iedereen de kans krijgt om zich te ontwikkelen, deel te nemen aan het maatschappelijk leven en weloverwogen keuzes te maken. Goede informatievoorziening over cultuur en erfgoed vergroot bovendien het bewustzijn en de waardering voor deze elementen, waarmee mensen zich eerder verantwoordelijk voelen voor de instandhouding ervan.

Het op te stellen Programma Cultuur en Erfgoed is nieuw. Er zijn niet eerder doelen binnen een Programma Cultuur en Erfgoed vastgesteld. De doelen zijn afgeleid van eerder vastgesteld gemeentelijk of provinciaal beleid of wettelijke taken, zoals vermeld onder de kaders van deze startnotitie.

Programmabegroting

De doelen voor het op te stellen Programma zijn gekoppeld aan de door de raad vastgestelde Programmabegroting 2025-2028. Met het Programma Cultuur en Erfgoed dragen we bij aan de doelen: "een klimaatbestendige leefomgeving en duurzame energievoorziening", "veilige en leefbare buurten, dorpen en landelijk gebied" en "iedereen doet mee en hoort erbij". Specifiek worden voor cultuur in de programmabegroting het belang van het uitgaan van de kracht van inwoners en van het ondersteunen van culturele initiatieven genoemd. Hierin ligt ook een sterke koppeling met het programma.

Werkwijze en beoogde projectorganisatie

Werkwijze

Voor het opstellen van het Programma Cultuur en Erfgoed hanteren we de volgende fasering.

1. **Peilen startnotitie**

De startnotitie wordt via een peilstuk in de raadscommissie behandeld. De opmerkingen uit de commissie worden afgewogen en indien nodig verwerkt in de definitieve startnotitie.

2. **Vaststellen startnotitie**

De startnotitie wordt door het college van B&W vastgesteld.

3. **Inventariseren, evalueren en ophalen**

Er heeft een inventarisatie plaatsgevonden van de relevante (beleids-)documenten, zie bijlage 1. In het Programma zal dit worden uitgewerkt, waarbij ook een analyse zal plaatsvinden van de acties die nog open staan of vervolg behoeven. Ook worden wensen en knelpunten opgehaald in de interne organisatie en we raadplegen externe partijen, zie hiervoor de paragraaf participatie. Waar mogelijk en nodig worden maatregelen en subsidieregelingen geëvalueerd.

In het voorjaar van 2024 is een enquête gehouden onder het inwonerspanel.

De resultaten uit deze fase nemen we mee in het nieuwe Programma.

4. **Opstellen ontwerp Programma Cultuur en Erfgoed**

Het schrijven van het programma vindt plaats binnen de eigen organisatie. Interne adviseurs, collega's van aanpalende beleidsgebieden en externe partijen worden gevraagd om mee te lezen en advies uit te brengen, zie hiervoor de toelichting op de projectorganisatie en de paragraaf participatie.

5. **Vaststellen ontwerp Programma Cultuur en Erfgoed**

Het ontwerpprogramma wordt vastgesteld voor het college van B&W.

6. **Ter inzage legging**

Het ontwerp Programma Cultuur en Erfgoed wordt zes weken ter inzage gelegd en de binnengekomen zienswijzen worden verwerkt.

Het ontwerpprogramma zal in de raadscommissie gepresenteerd worden. Raadsleden worden in de gelegenheid gesteld om zowel mondeling als schriftelijk te reageren.

7. **Vaststellen definitief Programma Cultuur en Erfgoed**

Het definitieve Programma Cultuur en Erfgoed wordt vastgesteld door het college van B&W.

Vervolg

- **Uitvoering:** Na de vaststelling begint de uitvoering van de maatregelen. Het zal gaan om acties die al lopen of in gang gezet zijn en acties die nog moeten worden opgestart. De opgenomen fasering in het Programma is leidend voor de uitvoering.
- **Monitoring en evaluatie:** Na twee jaar worden het Programma en de uitvoering geëvalueerd en waar nodig aangescherpt. Bij de monitoring bepalen we of we op koers liggen met het behalen van de doelen.

Projectorganisatie - ingebouwde projectverantwoordelijkheid in de lijnorganisatie

Het project wordt uitgevoerd binnen de bestaande organisatie. De projectleiding valt onder het team Ontwikkeling Leefomgeving en Economie. Er wordt geen aparte projectgroep opgericht. De projectleider heeft de verantwoordelijkheid om de benodigde input op te halen bij de diverse vakdisciplines. Een aantal medewerkers, die nauwe betrokkenheid heeft met de werkvelden, zal gevraagd worden om actief mee te denken en lezen. De gevraagde tijdsbesteding zal van tevoren met hen worden afgestemd. Het tijdsbeslag van overige medewerkers is in principe beperkt.

Om het project succesvol te laten verlopen zijn duidelijke communicatie, heldere doelen, een goede coördinatie en draagvlak bij de directie benodigd. Deze startnotitie draagt daaraan bij.

Afstemming met de ambtelijk opdrachtgever en portefeuillehouder vindt plaats door de projectleider op momenten dat dit nodig is. Bij het opstellen van het Programma zal een externe klankbordgroep gevraagd worden om inbreng te leveren, zie de alinea participatie.

Participatie en belanghebbenden

Participatie

De participatie heeft als doel om de kwaliteit van en het draagvlak voor de maatregelen uit het Programma te versterken en tevens te zorgen voor een goede (toekomstige) samenwerking met partners.

De focus van de participatie voor het Programma ligt op het gericht betrekken van betrokkenen en deskundigen. Hiervoor maken we gebruik van het cultuur- en erfgoednetwerk, welke in Stichtse Vecht bestaat uit een nauw betrokken achterban. Deze achterban is zelf ook bereid acties te initiëren en hier uitvoering aan te geven.

Bredere participatie heeft reeds plaatsgevonden bij het opstellen van de Omgevingsvisie, het trendlijnenrapport en de nota Ambitie voor cultuur. Hierop borduren we voort. Aanvullend hebben we in het voorjaar van 2024 een enquête gehouden onder het inwonerspanel van Stichtse Vecht.

De participatie ziet er als volgt uit:

1. Enquête inwonerspanel, voorjaar 2024

In juni en juli 2024 heeft de gemeente Stichtse Vecht een enquête gehouden onder haar inwoners om inzicht te krijgen in hun opvattingen over cultuur en erfgoed. Dit heeft geholpen om de hoofdlijnen van het Programma op te zetten en wordt gebruikt bij de verdere uitwerking. De resultaten zijn hier te vinden.

<https://raadsinformatie.stichtsevecht.nl/Documenten/20240926-Inwonerspanel-resultaten-cultuur-en-erfgoed.pdf>

2. Gerichte participatie

a. Informatie ophalen en meedenken en -lezen

Partijen worden aan de voorkant geraadpleegd om relevante informatie aan te leveren en wensen en knelpunten op te halen en zij worden gevraagd om mee te denken en te lezen. Er zal geen sprake zijn van 'meebeslissen' over de uit te voeren maatregelen.

b. Acties benoemen

In het Programma zullen ook acties benoemd worden die samen met de culturele partners opgepakt worden. Hierover maken we afspraken met partijen om rolduidelijkheid en eigenaarschap te creëren.

3. Raadplegen op specifieke onderdelen

Voor specifieke onderdelen zullen, waar nodig, betrokkenen of deskundigen geraadpleegd worden. Het concept Programma (of onderdelen) wordt hen gericht toegestuurd om te reageren.

Verslaglegging: Van gesprekken die plaatsvinden zullen verslagen gemaakt worden en er zal naar de partijen worden teruggekoppeld wat er met de input gedaan is.

Belanghebbenden

Onderstaand volgen de belanghebbenden die waar nodig geraadpleegd en betrokken worden.

- Stichting het Vechtsnoer
- De Vechtplassencommissie
- Cultuur: Cultuuraanbieders, Cultuurfonds Stichtse Vecht, de Cultuurmakelaar

- Musea en forten: Slot Zuylen, Vechtstreekmuseum, museum Vredegoed, Doornburgh, fort Nieuwersluis, fort Maarsseveen,
- Welzijn: Momenz (Welzijn Stichtse Vecht), Adviesraad Sociaal Domein
- Commissie ruimtelijke kwaliteit (MooiSticht),
- Historische kringen Maarssen, Breukelen en Loenen,
- Eigenaren: betrokken buitenplaatseigenaren, Utrechts landschap, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer,
- Archeologie: Naerdincklant Archeologie tussen Eem- en Vechtstreek,
- Educatie en archieven: Kunst centraal, Landschap Erfgoed Utrecht, Bibliotheek AVV, Regionaal Historisch Centrum Vecht en Venen (RHCVV),
- Promotie: Visit Gooi en Vecht en Visit Utrecht region

Inspraak

Het Programma kent een formele inspraak. Het ontwerp zal ter inzage worden gelegd, waarbij eenieder in de gelegenheid wordt gesteld om reactie te geven. Zienswijzen zullen op de gebruikelijke manier worden behandeld en verwerkt.

Procedure en afstemming met gemeenteraad

Procedure

Het Programma is een bevoegdheid van het college van B&W. Het wordt ontwikkeld binnen de door de raad gestelde kaders uit de omgevingsvisie 't beste van twee werelden'. Zo zullen de door de raad vastgestelde bouwstenen ingezet worden om uitvoering te geven aan de ambities.

Wijze van betrokkenheid raad/voortgang

De startnotitie wordt met een peilstuk in de raadscommissie behandeld. De opmerkingen uit de commissie worden afgewogen en indien nodig verwerkt in de definitieve startnotitie. De startnotitie wordt door het college van B&W vastgesteld.

Tussentijds zal de gemeenteraad waar nodig geïnformeerd worden over de voortgang van het proces via Raadsinformatiebrieven. En het ontwerpprogramma zal in de raadscommissie gepresenteerd worden. Raadsleden kunnen zowel mondeling als schriftelijk reageren. De reacties worden op dezelfde wijze behandeld als zienswijzen op het ontwerp.

Financiële aspecten

Er zijn geen extra middelen buiten het lopende begrotingsprogramma nodig voor het opstellen van het Programma Cultuur en Erfgoed. Het opstellen van het Programma vindt plaats binnen de eigen organisatie en vraagt ureninzet van de projectleider. Indien onderdelen toch uitbesteed worden vanwege een tekort aan capaciteit of benodigde expertise zullen de kosten gedekt worden uit het erfgoed- en cultuurbudget binnen het begrotingsprogramma.

Indien maatregelen in het programma zijn opgenomen die budget vragen, die niet binnen de reguliere budgetten kunnen worden uitgevoerd, dan zal vraag naar aanvullende middelen integraal gewogen worden in de P&C-cyclus

Planning

De planning is als volgt.

Wat	Wanneer
Startnotitie <ul style="list-style-type: none">- Peilen startnotitie in raadscommissie- Vaststellen startnotitie door de het college van B&W	Q2 2025
Inventariseren, evalueren en ophalen	Q2-Q3 2025
Opstellen ontwerpprogramma Cultuur en Erfgoed <ul style="list-style-type: none">- schrijven van het ontwerpprogramma- participatie (intern/extern)	Q3 '25 - Q2 '26
Vaststellen ontwerpprogramma door college van B&W	Q3 2026
Ter inzage legging <ul style="list-style-type: none">- 6 weken ter inzage- presentatie ontwerp aan raadscommissie- verwerken binnengekomen zienswijzen, inclusief reacties gemeenteraad	Q3 2026
Vaststellen definitief Programma Cultuur en Erfgoed door college van B&W	Q4 2026
Start implementatie	Q1 2027

Risico's

Er zijn geen noemenswaardige risico's verbonden aan het opstellen van het Programma.

Borging en monitoring

Borging in de lijnorganisatie

De uitvoering van maatregelen zal waar nodig geborgd worden in de lijnorganisatie en in op te stellen aanverwante (beleids-)stukken. Voorbeelden hiervan zijn: maatregelen voor de bescherming van erfgoed die verankerd dienen te worden in het omgevingsbeleid, doorvoeren van wijzigingen in het (te actualiseren) subsidieprogramma en afstemming over de bibliotheek met het sociaal domein.

De bibliotheek speelt een belangrijke rol binnen het sociaal domein, doordat zij niet alleen kennis en informatie toegankelijk maakt, maar ook een wettelijke functie heeft ten aanzien van het kennismaken met kunst en cultuur en bijdraagt aan educatie, persoonlijke ontwikkeling, digitale vaardigheden, ontmoeting en laagdrempelige ondersteuning. De wijze van borging in de lijnorganisatie is afhankelijk van het soort maatregel.

Resultaten monitoren

In het Programma zullen acties en maatregelen gepland en uitgevoerd worden om de doelen te bereiken. Binnen het Programma zal een periodieke monitoring ingericht worden, waarbij we bepalen of we op koers liggen met het behalen van de doelen. Als blijkt dat de acties en maatregelen tekort schieten, dan zullen deze binnen het Programma bijgesteld worden. Zo wordt het doelbereik van het Programma verhoogd. Gekozen is voor een periodieke monitoring van elke twee jaar. Afhankelijk van de gekozen maatregelen kan de frequentie aangepast worden.

Monitor erfgoed

Voor de monitoring zullen we gebruik maken van de *Monitor erfgoedbeleid Utrechtse Gemeenten (MEBUG)*. Deze wordt iedere vier jaar uitgevoerd door het Steunpunt Archeologie en Monumentenzorg. De laatste monitor is van 2022. In 2026 zal de volgende monitor worden

uitgebracht. De monitor geeft een goed beeld van waar we staan ten opzichte van de voorgaande monitoringsmomenten en ten opzichte van de andere Utrechtse gemeenten.

Monitoring en evaluatie subsidieprogramma

Ook het subsidieprogramma van Stichtse Vecht kent een monitoringstraject waar we informatie uithalen. Daarnaast wordt het subsidieprogramma in het licht van het nieuwe Programma Cultuur en Erfgoed intern en met de culturele samenwerkingspartners geëvalueerd.

Voor akkoord

Opdrachtgever

Projectleider

datum

datum

Bijlage 1 Relevante (beleids-)documenten

Gemeentelijke (beleids-)documenten

Gemeentebreed

- **Coalitieakkoord Stichtse Vecht 2022 - 2026 “Bouwen aan een stevig fundament voor Stichtse Vecht”**

Het Coalitieakkoord 2022-2026 van de gemeente Stichtse Vecht, getiteld 'Bouwen aan een stevig fundament voor Stichtse Vecht', werd op 7 juni 2022 vastgesteld. In dit akkoord hebben de partijen Lokaal Liberaal, VVD Stichtse Vecht, D66 Stichtse Vecht en Streekbelangen Stichtse Vecht samen een nieuwe basis gelegd voor een betrouwbaar, slagvaardig en toekomstgericht gemeentebestuur.

In het coalitieakkoord is benoemd en dat het cultuurbeleid aan actualisatie toe is. Dit is als volgt omschreven: *“Stichtse Vecht kan trots zijn op haar culturele evenementen, gezichtsbepalende monumenten en cultureel erfgoed. Cultuur en erfgoed behoren tot dezelfde familie en een actualisatie van het beleid is nodig om kansrijke initiatieven en ontwikkelingen op een goede manier te kunnen stimuleren en faciliteren”.*

Met het coalitieakkoord zijn de incidentele budgetten uit de voorgaande bestuursperiode voor cultuur/erfgoed structureel gemaakt, waarbij het gaat om 2 ton per jaar.

- **De omgevingsvisie “t Beste van twee werelden” 2022**

De omgevingsvisie is vastgesteld in januari 2022. In het document worden kaders gesteld voor de fysieke leefomgeving van Stichtse Vecht. In de omgevingsvisie is opgenomen dat het behouden van de cultuurhistorie, het landschap en de natuur van groot belang is voor de gemeente. Ingezet wordt op een gezonde en toegankelijke omgeving waarin jong en oud fijn kunnen wonen, werken en hun vrije tijd doorbrengen. Dit omvat onder andere het behouden van typische elementen, zoals buitenplaatsen, kastelen, boerderijen, veenweides, natuur, biodiversiteit en de Vecht.

In een gemeente als Stichtse Vecht, met zoveel erfgoed, willen we voortbouwen op onze kernkwaliteiten. Dit is een van de doelstellingen uit de omgevingsvisie. Deze bestaan uit de trendlijnen van Stichtse Vecht samen met onze kernwaarden, die vanuit onze cultuur zijn bepaald, zie nevenstaande figuur.

Ook willen we dat (ruimtelijke) ontwikkelingen aansluiten bij de identiteit en dynamiek, waarbij we de 'langzame Vecht' en de 'snelle Vecht' onderscheiden. Beiden komen voort uit het Trendlijnenrapport, dat onderstaand wordt besproken.

Kernwaarden

- Authentieke en autonome dorpen in totaal verschillende landschappen
- De ontstaansgeschiedenis: land uit water
- Glokaliteit: lokaal geworteld en tegelijkertijd verbonden met de wereld
- Nut en lust
- Grootse Landschappen
- Vechts bouwen – continuïteit van karakter
- Stijl en klasse: goed leven en er goed uitzien, maar niet teveel mee pronken
- Sociale cohesie en sociale kracht in de kleine kernen
- Traditie van kunst en cultuur

Trendlijnen

- Het watersysteem
- (rivier)dorpen
- Veenontginningen
- Buitenplaatsen
- Waterlinies
- Grote infrastructuur
- Suburbanisatie en industrialisatie
- Het recreatielandschap

- **Rapport ‘Verleden, heden, toekomst: trendlijnen Stichtse Vecht’ 2019**

Het rapport 'Verleden, heden en toekomst: trendlijnen Stichtse Vecht' uit 2019 biedt inzicht in de cultuurhistorische en landschappelijke ontwikkelingen van de gemeente Stichtse Vecht. Het is opgesteld als bouwsteen voor de omgevingsvisie. Dit rapport beschrijft hoe we het verhaal uit het verleden - de trendlijnen - kunnen doortrekken naar het heden en de toekomst. De acht

bovengenoemde trendlijnen worden behandeld aan de hand van het verleden, het heden en de toekomst. Ook benadrukt het rapport de bijzondere combinatie van de 'langzame Vecht' en de 'snelle Vecht' binnen de gemeente, wat resulteert in een unieke dynamiek en kwaliteit.

- **Integraal Beleidskader sociaal domein 2022**

Het IBK legt de koers en ambities voor het sociaal domein binnen de gemeente vast. De nadruk ligt op 'de inwoner als centraal uitgangspunt' met zelfontplooiing en ontwikkeling van inwoners en 'iedereen doet mee' als kernpunten. Het document zelf vermeldt geen specifieke doelstellingen voor cultuur. Cultuur en erfgoed zorgen er wel voor dat mensen zich kunnen ontwikkelen en ontplooiën en zorgen voor sociale cohesie. Dit sluit aan bij de ambities uit het IKB.

- **Bestuursopdracht voorveld, 17 april 2024**

Het voorveld omvat de verzameling van organisaties, voorzieningen en activiteiten die inwoners vrij toegankelijk kunnen gebruiken. In 2024 is de bestuursopdracht voorveld geformuleerd met als doel inzicht te verkrijgen in de mogelijkheden om het voorveld te versterken. Hiervoor wil de gemeente inwoners activeren, waarmee wordt bijgedragen aan de zelfredzaamheid en bevordering van sociale cohesie onder inwoners.

Het voorveld heeft een sterke verbinding met cultuur en erfgoed, waarbij de bibliotheek een belangrijke rol speelt. Naast het toegankelijk maken van kennis en informatie, heeft de bibliotheek ook een wettelijke functie heeft ten aanzien van het kennismaken met kunst en cultuur. De bibliotheek biedt ook ondersteuning op het gebied van educatie, persoonlijke ontwikkeling, ontmoeting en digitale vaardigheden.

Bovendien is de functie van de bibliotheek met de Wet stelsel openbare bibliotheken (Wsob) sociaal-maatschappelijk en cultureel verbreed: het is naast een plek voor literatuur, media en collecties ook een 'huis' waar inwoners cultuur en erfgoed kunnen ontdekken en beleven, bijvoorbeeld via historische collecties, educatieve programma's, tentoonstellingen, publieksprogrammering en debatten. Een sterk en goed georganiseerd voorveld ondersteunt niet alleen de toegang tot cultuur en erfgoed, maar stimuleert ook de betrokkenheid bij erfgoed en culturele initiatieven. Door de bibliotheek te positioneren als een laagdrempelig knooppunt voor kennis, cultuur en erfgoed, draagt zij bij aan een bloeiend cultureel klimaat waarin zowel erfgoed als hedendaagse cultuur een belangrijke plaats innemen.

Maatregelen om aan de functies Ontmoeting & Debat en Kennismaking met Kunst en Cultuur kunnen zijn: * programmabudget alloceren voor een programmeur en programmering. Denk bijvoorbeeld aan tentoonstellingen, debatten, lezingen, exposities, films, concerten, stadswandelingen, workshops en voorstellingen.

- **Subsidieprogramma Stichtse Vecht 2021 - 2024**

Het Subsidieprogramma Stichtse Vecht 2021-2024 is een initiatief van de gemeente Stichtse Vecht om activiteiten en projecten te ondersteunen die bijdragen aan de gemeentelijke beleidsdoelstellingen, waaronder ook activiteiten voor cultuur en erfgoed. In juli 2024 heeft de gemeenteraad besloten dit programma met twee jaar te verlengen, zodat het nu loopt tot en met 31 december 2026.

- **Beleidsplan Waardevol toerisme 2021**

Het in 2021 vastgestelde Beleidsplan Waardevol Toerisme Stichtse Vecht legt de koers vast voor recreatie en toerisme voor de periode tot 2030. En omvat een eerste uitvoeringsagenda voor de jaren 2021 tot 2023. Het plan is opgesteld met als doel een gebalanceerde aanpak te realiseren, waarbij toeristisch-recreatieve ontwikkelingen in harmonie zijn met de waarden van erfgoed, cultuur, natuur en de leefbaarheid van de regio.

- **Cultuurhistorische waardenkaart Stichts Vecht, "Waardevol Levend Land" 2016**

De Cultuurhistorische Waardenkaart Stichtse Vecht, getiteld "Waardevol Levend Land", brengt de cultuurhistorische waarden van de gemeente Stichtse Vecht in kaart. De kaart biedt inzicht in de historische en culturele betekenis van verschillende gebieden binnen de gemeente, met als doel deze waarden te behouden en te integreren in ruimtelijke plannen en beleid.

[Cultuurhistorische waardenkaart - Gemeente Stichtse Vecht](#)

- **Erfgoedverordening Stichtse Vecht 2022**

De Erfgoedverordening is een gemeentelijke regeling die de bescherming en het beheer van cultureel erfgoed binnen de gemeente Stichtse Vecht regelt. Deze verordening vervangt de eerdere versie uit 2011 en is vastgesteld door de gemeenteraad op 28 juni 2022.

[Gemeentebld 2022, 300358 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen \(officielebekendmakingen.nl\)](#)

Specifieke onderwerpen

- **Kerkenvisie Stichtse Vecht 2023**

De Kerkenvisie is een strategisch visie voor het totale kerkenbestand van de gemeente. Het onderzoekt de toekomst van de 38 kerkgebouwen binnen de gemeente en geeft richting. De uitgebreide inventarisaties en waarderingen zijn de basis geweest voor de kaders die zijn opgesteld voor toekomstige wijzigingen (transformaties) aan en van kerkgebouwen. Er zijn ook aanbevelingen opgenomen voor vervolgstappen als het gaat om de bescherming van kerkgebouwen, opname in (aanverwant) beleid en het opstellen van nadere uitwerkingen, zoals de kerkenbiotop; het geheel van kerk, kerkplein, begraafplaats. Het doel is om de waarde van deze gebouwen te behouden en te versterken, rekening houdend met de veranderende rol van kerken in de samenleving.

- **Archeologische verwachting- en beleidskaart Stichtse Vecht 2022**

Sinds de invoering van de archeologiewetgeving zijn gemeenten verantwoordelijk voor de archeologie binnen de gemeentegrenzen. Om daar invulling aan te geven ontwikkelen gemeenten eigen archeologiebeleid. In 2022 is de nieuwe Archeologische verwachting- en beleidskaart voor Stichtse Vecht vastgesteld. In het paraplu bestemmingsplan (Omgevingsplan) is de juridische verankering geregeld.

- **Erfgoed deal Stichtse Vecht**

Met het project "Du MOment des Monuments" neem de gemeente samen met de partners MooiSticht en de MonumentenWacht deel aan de Erfgoed Deal. In dit project ontwikkelen we een aanpak om eigenaren zo goed mogelijk te kunnen begeleiden bij het verduurzamen van hun monument. De gemeentelijke DuMo wegwijzer draagt bij aan het efficiënter en inzichtelijker maken van het gemeentelijke proces. Aan de hand van vijf voorbeeldprojecten wordt in de praktijk getest welke stappen nodig zijn om monumenteigenaren te helpen. De verworven kennis wordt verwerkt in de wegwijzer. Meer informatie is te vinden op [Project: Du MOment des Monuments | Projecten | Erfgoeddeal](#)

- **Erfgoedlijst en -registratie**

Stichtse Vecht is een van de grootste monumentengemeenten van Nederland en heeft veel erfgoed: buitenplaatsen, kastelen, oude boerderijen, kerken etc. Thans zijn er in Stichtse Vecht 791 rijksmonumenten, 103 gemeentelijke monumenten, circa 800 karakteristieke panden en 9 beschermd dorpsgezichten.

De gemeente werkt aan de actualisatie van de erfgoedlijst, met de aanwijzing van nieuwe gemeentelijke monumenten en karakteristieke panden. In 2022 heeft Stichtse Vecht twintig nieuwe gemeentelijke monumenten aangewezen. Dit betreft de eerste aanwijzingsronde van een grotere serie nieuw aan te wijzen monumenten waarover het college op 21 december 2021 een besluit genomen heeft.

Stichtse Vecht maakt gebruik van het Erfgoed Registratie Systeem (ERS). Dit is een platform dat door gemeenten wordt gebruikt om gegevens over cultureel erfgoed op een gestandaardiseerde en toegankelijke manier vast te leggen en te beheren. [Erfgoed Registratie Systeem](#)

- **Motie “Help Kunstenaars en Culturele Verenigingen Onder Dak”, d.d. 08 november 2022**

Op 8 november 2022 werd tijdens een raadsvergadering over de programmabegroting 2023 de motie "Help Kunstenaars en Culturele Verenigingen Onder Dak" ingediend. Naar aanleiding van deze motie is de toezegging gedaan dat de huisvestingsproblematiek voor kunstenaars en culturele verenigingen mee genomen zal worden in het nieuwe cultuurbeleid.

- **Vastgoednota 2020 Stichtse Vecht**

De Vastgoednota legt de visie en beleidskaders voor het gemeentelijk vastgoed vast. Het doel is om een compacte en strategisch waardevolle vastgoedportefeuille te realiseren die bijdraagt aan de maatschappelijke beleidsdoelstellingen.

De gemeente richt zich daarbij op haar corebusiness, namelijk de huisvesting van de eigen organisatie, het faciliteren van wettelijke taken, zoals gelegenheid bieden voor sportbeoefening, begraven, afvalverwijdering en onderwijs. Accommodaties met een grote maatschappelijke meerwaarde en/of die bijdragen aan de unieke identiteit en uitstraling van Stichtse Vecht als geheel. Waarborging van sociale cohesie en maatschappelijke voorzieningen.

Om dit te bereiken kijkt de gemeente kritisch naar de vastgoedportefeuille en stoot zij ook vastgoed af dat niet tot de kernvoorraad behoort. De gemeente heeft diverse monumenten in haar bezit, zoals kerktorens en twee buitenplaatsen, waarin het ambtelijk apparaat gehuisvest is.

Externe documenten

- **Nota Ambitie voor cultuur, 2017**

In de Ambitienota voor cultuur wordt de stand van zaken en toekomstvisie voor cultuur in de gemeente Stichtse Vecht geschetst. Het is opgesteld door de gemeente en Stichting Het Vechtsnoer.

Aanbevelingen in het document zijn:

- Erfgoed als fundament: Het rapport benadrukt dat het erfgoed, waaronder monumenten en het cultuurlandschap, het DNA van de gemeente vormt en een centrale rol moet spelen in toekomstige economische, ruimtelijke en toeristische ontwikkelingen.
- De relatie wordt benadrukt tussen cultuur en erfgoed. Zij behoren zij tot één cultuurfamilie. Het advies is om één integrale cultuurvisie op te stellen.
- Kracht van het culturele veld: Er wordt lof uitgesproken voor de betrokkenheid en kracht van het culturele veld in de regio, evenals de verankering van cultuur in de verschillende kernen.
- Kritiek op gemeentelijke inzet: De nota uit kritiek op de beperkte inzet van de gemeente op het gebied van cultuur, met name door gebrek aan financiële continuïteit en passende huisvesting voor culturele initiatieven.

Door de aandacht die gegeneerd is met de ambitienota, rondom de verkiezingsperiode van 2018, is het onderwerp op de politieke agenda gekomen en heeft de nota geleid tot initiatieven binnen de gemeente en bij haar culturele partners. Ook werden er extra middelen beschikbaar gesteld voor cultuur en erfgoed via het collegewerkprogramma 2018 – 2022, welke later structureel gemaakt zijn.

- **Monitor erfgoedbeleid Utrechtse Gemeenten**

De Monitor ErfgoedBeleid Utrechtse Gemeenten (MEBUG) is een vierjaarlijks onderzoek uitgevoerd door het Steunpunt Archeologie en Monumenten Utrecht (STAMU). Het doel is om inzicht te krijgen in de staat van het erfgoedbeleid binnen de 26 Utrechtse gemeenten, waaronder Stichtse Vecht. De monitor heeft aangetoond dat veel gemeenten, moeite hebben om hun wettelijke erfgoedtaken adequaat uit te voeren. Dit komt doordat de ambtelijke capaciteit niet is meegegroeid met de toegenomen en complexere taken, zoals de implementatie van de Omgevingswet, het verdrag van Faro, de energietransitie, klimaatadaptatie en de woningbouwopgave. Dit geldt ook voor Stichtse Vecht. Positief is dat Stichtse Vecht met haar omgevingsvisie stappen heeft gezet om erfgoedbeleid te versterken en te integreren in de ruimtelijke ordening.

Provinciaal beleid

- **Cultuur- en erfgoedprogramma 2025 - 2028 "Verbindende cultuur en inspirerend toekomstbestendig en voor iedereen"**

Met het provinciale cultuur- en erfgoedbeleid geeft de provincie uitvoering aan de doelen in de provinciale Omgevingsvisie. Zij heeft als doel een bijdrage te leveren aan een aantrekkelijke leefomgeving, waarin we het erfgoed behouden, benutten en beleefbaar maken en de culturele infrastructuur versterken met als doel iedereen de kans geven mee te doen. Het programma richt zich op het versterken van de culturele en historische identiteit van de provincie Utrecht door het behouden, toegankelijk maken en bevorderen van erfgoed en cultuurparticipatie.

- **Provinciale omgevingsvisie en -verordening 2024**

Deze documenten bieden een integrale aanpak voor de ruimtelijke ordening en het milieu in de regio. Erfgoed maakt hier onderdeel van uit. De omgevingsvisie legt de lange termijnambities vast, met nadruk op duurzaamheid, natuurbehoud, en leefbaarheid. De omgevingsverordening omvat de juridische verankering in regels ter uitvoering van de Omgevingsvisie.

Nationale wetgeving en onderzoeken

- **Erfgoedwet 2016**

De Erfgoedwet, die sinds 1 juli 2016 van kracht is, regelt de bescherming en het behoud van cultureel erfgoed in Nederland. De wet legt de verantwoordelijkheid bij overheden, zoals gemeenten, om erfgoed te beschermen, te inventariseren en actief te beheren, en verplicht hen een erfgoedbeleid te voeren. De wet bevat regels voor de aanwijzing van monumenten en beschermde gebieden, evenals procedures voor het verlenen van omgevingsvergunningen bij ingrepen in beschermd erfgoed. Sinds 2024 is een deel van de wet geïntegreerd in de Omgevingswet. Daarnaast maakt de Wet op de archeologische monumentenzorg onderdeel uit van de Erfgoedwet, met als doel de bescherming van archeologische monumenten en vondsten.

- **Omgevingswet 2024**

De Omgevingswet zorgt ervoor dat de bescherming van erfgoed wordt ingebed in de bredere context van de ruimtelijke ordening. De Omgevingswet vervangt verschillende bestaande wetten, waaronder de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). Bepaald is onder meer dat erfgoed moet worden meegenomen in de Omgevingsvisie van gemeenten en dat in het omgevingsplan regels worden opgenomen voor de bescherming en het beheer van het erfgoed. Ook verplicht het gemeenten om bij de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving rekening te houden met cultureel erfgoed. En in de wet is geregeld dat voor ingrepen in het erfgoed vaak een omgevingsvergunning vereist is.

- **Inventarisatie Erfgoed & Overheid**

Dit onderzoek betreft een inventarisatie van knelpunten, kansen en oplossingen bij gemeenten en provincies voor uitvoering van erfgoedtaken in de fysieke leefomgeving. Het is uitgevoerd in opdracht van OCW, VNG en IPO.

Het rapport laat zien dat gemeenten en provincies moeite hebben met hun erfgoedtaken. Er zijn te weinig mensen, te weinig geld en de verantwoordelijkheden zijn versnipperd. Ook is er vaak weinig steun van bestuurders en inwoners. Daardoor wordt erfgoed niet altijd meegenomen in belangrijke beleidskeuzes. Dit vergroot de kans dat waardevolle gebouwen en landschappen verdwijnen of niet goed worden benut. Er is dringend behoefte aan betere afspraken om erfgoed goed te beschermen. Daarom moeten eigenaren, vrijwilligers, erfgoedorganisaties en overheden beter samenwerken. Het voornemen is om het onderzoek vervolgd te gaan geven in een Programma Erfgoed & Overheid.

Internationale verdragen

- **Verdrag van Faro 2005**

Nederland heeft in januari 2024 het Verdrag van Faro getekend. Het Europese verdrag richt zich op de bescherming en het bevorderen van cultureel erfgoed in Europa. In essentie moedigt het Verdrag van Faro landen aan om erfgoed niet alleen te beschermen, maar ook te laten groeien en vernieuwen door de actieve deelname van de samenleving. De mens en de samenleving worden centraal gesteld met in het bijzonder hun relatie met erfgoed.

- **UNESCO werelderfgoed: Hollandse Waterlinies 2021**

De Hollandse Waterlinies liggen binnen de gemeentegrenzen van Stichtse Vecht. In 2021 is de Nieuwe Hollandse Waterlinie op de UNESCO Werelderfgoedlijst geplaatst als uitbreiding op de Stelling van Amsterdam - samen genoemd de Hollandse Waterlinies. De Hollandse Waterlinies zijn wereldwijd erkend vanwege hun innovatieve gebruik van water als verdedigingsmiddel en hun invloed op de militaire en civiele infrastructuur van die tijd. De inschrijving op de Werelderfgoedlijst benadrukt het internationale belang van de linie.